

Förord

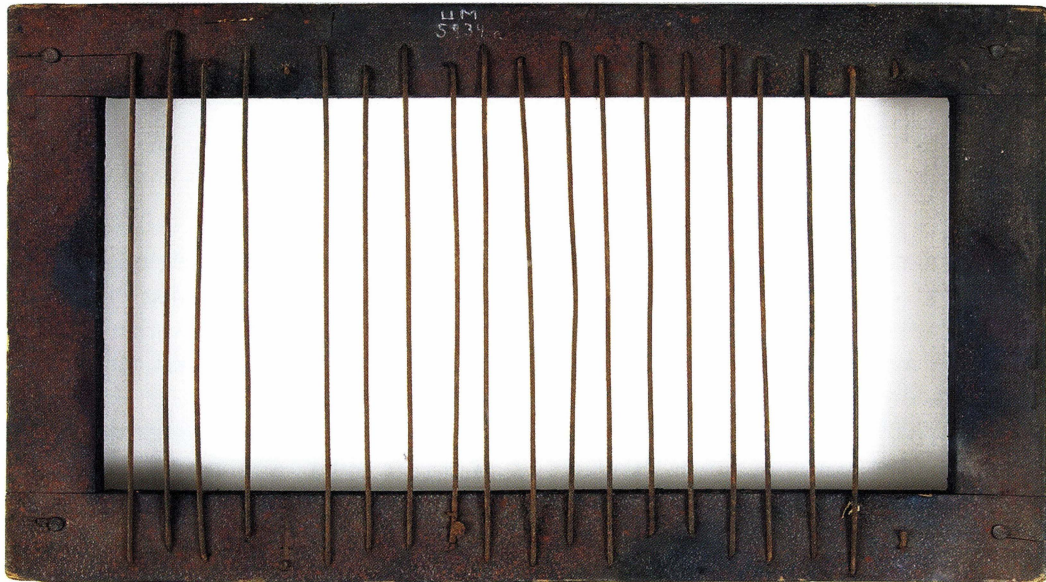
År 1909 katalogiserades de första föremålen i vad som senare skulle bli Upplandsmuseets samlingar. Initiativtagare till denna avgörande museigärning var Upplands fornminnesförening. Årsboken Uppland 2009 ägnas därför helt åt att uppmärksamma samlingarnas 100-årsfirande. Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund har som tidigare år givit Upplandsmuseet i uppdrag att producera årsboken. Ett uppdrag som mot bakgrund av jubileet har engagerat extra många av museets medarbetare vilket gläder oss redaktörer alldeles särskilt.

Den insamling som Upplands Fornminnesförening startade kom senare att övertas av Stiftelsen Upplandsmuseet och samlingarna av föremål och bilder utgör nu kärnan i museets verksamhet. Utvecklingen av samlingsverksamheten har varit enorm under dessa hundra år – samlingarna är nu stora, de förvaras i ändamålsenliga lokaler, de är katalogiserade, digitaliserade och till stora delar möjliga att söka via webben. Inget av detta hade varit möjligt utan de visioner och den initiativkraft som

de första entusiasterna visade när de grundade vad som kom att kallas "Det äldre Upplandsmuseet". Vi som verkar idag har därför ett ansvar att utveckla och förvalta samlingarna.

Att ge rättvisa åt samlingarna och att spegla de gångna 100 årens utveckling låter sig inte göras inom ramen för en årsbok – här kan bara några glimtar förmedlas. Artiklarna i Uppland 2009 är alla författade av museets antikvarier som själva valt sitt ämne. Vissa av bidragen handlar om ett enskilt föremål, medan andra diskuterar insamlingsverksamhetens historia och principer, samt vilken slags kunskap ett materiellt kulturarv kan förmedla. Det är vår förhoppning att läsaren skall lockas vidare in i samlingarna vare sig detta sker virtuellt eller i verkligheten. Upplandsmuseets samlingar belyser regionens historia och är därför vår gemensamma angelägenhet vare sig vi nyss flyttat hit eller råkar vara födda här.

Irène A. Flygare och Håkan Liby
Redaktionskommittén

I Upplandsmuseets samlingar finns ett stort antal föremål från Wensters bokbinderi i Upsala. UIM 5934 är ett spränggaller som användes vid sprängning av snitt. Snitt är de skurna kanterna av en bok, det kan vara ofärgat, färgat, förgyllt eller marmorat. Snittet kan också vara stänkt. Stänkmönstret fick man genom så kallad sprängning. Vid sprängning lades färg i en borste som sedan drogs över gallret. Små färgdroppar regnade ner över boken och papperet blev stänkfärgat.
Text Berit Schütz. Foto Anja Szyszkiewicz, Upplandsmuseet.